

пруденційної політики, оскільки він часто вводиться і модифікується в інтересах досягнення макроекономічних, а не мікроекономічних цілей. Хоча застосування даних механізмів може бути досить ефективним для відлякування спекулятивних потоків капіталу. Досягнення цілей довгострокового захисту вітчизняної економіки та економіки інших країн, що розвиваються, від небажаних наслідків зростання транскордонних потоків капіталу вимагає проведення як комплексу заходів щодо регулювання руху капіталу, так і глибоких структурних реформ і послідовної макроекономічної політики, пріоритетного розвитку внутрішніх ринків капіталу та удосконалення їх інфраструктури.

Перспективними напрямками наступних досліджень є комплексний аналіз результатів використання країнами, що розвиваються, механізмів контролю над потоками капіталу та практики грошово-кредитного регулювання, адаптація зарубіжного досвіду до умов національної економіки та вироблення на їх основі власної політики управління потоками капіталу.

Література

1. Jonathan D. Ostry, Atish R. Ghosh, Karl Habermeier, Marcos Chamon, Mahvash S. Qureshi, Dennis B.S. Reinhardt. Capital Inflows: The Role of Controls: IMF Staff Position Note. – 2010. – SPN/10/04. – Washington, D.C.: International Monetary Fund. [Електронний ресурс]. – Режим доступу : <http://www.imf.org/external/pubs/cat/longres.cfm?sk=23580>.
2. Review of Joseph E. Stiglitz's Globalization and its Discontents (W.W. Norton, New York and London), 9 September 2002. [Електронний ресурс]. – Режим доступу : <http://www.anderson.ucla.edu/faculty/sebastian.edwards/Stiglitz.pdf>.
3. Щоквартальне аналітично-статистичне видання “Платіжний баланс і зовнішній борг України” [Електронний ресурс]. – Режим доступу : http://www.bank.gov.ua/Statist/index_PB.htm
4. Ведев А. Структурная модернизация финансовой системы России. Аналитический доклад. [Електронний ресурс]. – 2010. – Режим доступу : http://uisrussia.msu.ru/docs/nov/insor/Str_modern.pdf
5. Magud N., Reinhart C. Capital Controls: An Evaluation / NBER's International Capital Flows Conference, Santa Barbara, California, 2004. Dec. 16 - 18. [Електронний ресурс]. – Режим доступу: http://scholarsbank.uoregon.edu/jspui/bitstream/1794/1929/1/UO200519_Magud_Controls.pdf.
6. Bob Davis IMF Suggests Capital Controls for Emerging Markets // The Wall Street Journal. [Електронний ресурс]. – Режим доступу: <http://online.wsj.com/article/SB10001424052748704269004575073610075698010.html>.
7. Аннамария Кокенин Решение проблем, связанных с приростом притока капитала // Финансы и развитие. Ежеквартальный журнал МВФ. [Електронний ресурс]. – 2010. – 3(47). – Режим доступу: <https://imf.org/external/russian/pubs/ft/fandd/2010/09/pdf/Spotlight.pdf>.
8. Постанова НБУ “Про затвердження Положення про порядок отримання резидентами кредитів, позик в іноземній валюті від нерезидентів і надання резидентами позик в іноземній валюті нерезидентам” від 17.06.2004 №270.

Надійшла 21.02.2011

УДК 338.2(477):336.76

О. В. ШУЛЬГІНА

Полтавський національний технічний університет імені Юрія Кондратюка

ІНСТРУМЕНТИ ГРОШОВО-КРЕДИТНОГО РЕГУЛЮВАННЯ В ПРОЦЕСІ РЕАЛІЗАЦІЇ АНТИКРИЗОВОЇ СТРУКТУРНОЇ ПОЛІТИКИ

В статті виконане обґрунтування організаційно-економічних основ грошово-кредитного інструментарію забезпечення антикризової структурної політики держави. Для ефективної реалізації заходів грошово-кредитного регулювання доцільно зіставити регулятивні можливості кожного з інструментів зі стратегічними цілями, яких треба досягнути.

In article the executed substantiation of organizational-economic bases of monetary and credit toolkit of support of an anti-recessionary structural policy of the state. For effective realisation of actions of monetary and credit regulation it is expedient to compare possibilities of regulation of each of tools with strategic targets which should be reached.

Ключові слова: грошово-кредитна політика, антикризова структурна політика, національна економіка.

Постановка проблеми. Грошово-кредитне регулювання економіки є одним з основних важелів макроекономічного регулювання. Проблема забезпечення післякризової стабілізації та економічного зростання вимагає застосування широкого кола дієвих інструментів грошово-кредитної політики, що підкреслює актуальність обраної тематики. Розвиток грошово-кредитного регулювання пов'язаний з системними змінами в національній економіці, формуванням ринкового механізму, подоланням інфляції та інтеграцією національного господарства у глобальний простір. Економічний спад в сукупності зі

структурною диспропорційністю економіки свідчить про необхідність на сучасному етапі більш активної участі держави в оздоровленні економіки на основі розробки і реалізації антикризової політики. Існує необхідність розроблення чітких, ефективних механізмів антикризового регулювання економіки, спрямованих на подолання наслідків кризової ситуації в економіці України.

Аналіз останніх досліджень. Питання грошово-кредитного регулювання економічного зростання національної економіки досліджено у багатьох наукових працях вітчизняних і зарубіжних вчених. Серед українських науковців проблему формування політики економічного зростання на основі розширення внутрішнього споживання досліджував В.М. Гєєць [1, 2]; забезпеченню ефективного розвитку банківського сектору економіки присвячені дослідження А.О. Єпіфанова [3, 4]; В.С. Стельмаха [5, 6]; особливості ощадно-кредитної системи у контексті формування економічної політики України вивчав М.О. Дмитренко [8]; фінансово-кредитний механізм забезпечення сталого розвитку економіки запропоновано в працях М.І. Крупки [9]; Ковалюк О.М. вивчав проблеми формування фінансового механізму організації економіки [10], монетарні інструменти політики зростання досліджені А.С. Гальчинським [11, 12]; особливостям грошово-кредитного регулювання в умовах трансформаційних перетворень присвячені наукові праці Я.С. Лапчука [13]; Бас М.А. [14] та Заруба Ю.О. [15] досліджували антикризове регулювання банківського сектору. Проте, незважаючи на стійкий інтерес до цієї проблеми, багато її аспектів залишаються недостатньо дослідженими та потребують подальшого опрацювання.

Виділення невирішених частин загальної проблеми. Поглиблення трансформаційних процесів вимагає більш глибокого теоретичного узагальнення та науково-методологічного обґрунтування інструментів грошово-кредитного регулювання в контексті державної економічної політики та її практичної реалізації. Недостатньо дослідженими є питання підвищення рівня капіталізації банків, ефективності функціонування грошово-кредитної політики, управління ліквідністю, удосконалення державної стратегії розвитку грошово-кредитної політики, яка б сприяла реалізації ефективної антикризової структурної політики держави.

Формулювання цілей статті. Метою статті є обґрунтування організаційно-економічних основ грошово-кредитного інструментарію забезпечення антикризової структурної політики держави.

Виклад основного матеріалу. Економічне зростання закономірно передбачає кон'юктурні коливання у формі економічних циклів. Виходячи із цього правомірною буде постановка питання про роль держави в забезпеченні даного процесу. Завданням держави є прогнозування настання кризи на власному економічному просторі, розроблення антикризових програм, які допоможуть вчасно зреагувати на настання кризи, підтримки економіки в період кризових явищ та забезпечення відновлення докризового рівня стану економіки країни з перспективою подальшого розвитку. Державний вплив на економіку здатен істотно вплинути на хід економічного циклу, змінюючи характер економічної динаміки: глибину і частоту криз, а також тривалість фаз циклу. У результаті такого впливу держави на економіку відбувається зміна механізму циклічного руху.

Діюча в умовах регульованої ринкової економіки комплексна система державного впливу на циклічне виробництво має характеризуватися високим рівнем централізації фінансових ресурсів державою, розвитком та диверсифікацією інструментарію економічного регулювання.

В умовах реалізації антикризової структурної політики держави, грошово-кредитна політика відіграє системоутворюючу функцію у забезпеченні сталого економічного зростання. Сучасний стан грошово-кредитної політики України характеризується нестабільністю і знаходиться в стані рецесії. Причиною цього стала не тільки світова фінансово-економічна криза, а й ряд внутрішньодержавних факторів. Головною причиною нестабільності грошово-кредитної політики є недостатня диверсифікація ризиків і, як наслідок, ідентичність проблем, що виникають із погіршенням ринкової кон'юнктури. В умовах фінансової кризи банківська система України не в змозі була мобілізувати та реалізувати усі властиві їй стимулюючі можливості.

Відповідно до чинного законодавства грошово-кредитна політика є комплексом заходів у сфері грошового обігу та кредиту, спрямована на регулювання економічного зростання, стримування інфляції та забезпечення стабільності грошової одиниці України, забезпечення зайнятості населення та вирівнювання платіжного балансу [16]. Одним з найважливіших регуляторних органів держави є Національний банк України, який проводить кредитно-грошову політику з метою забезпечення сталого розвитку економіки України та досягнення прогнозних соціально-економічних показників. До таких показників належать: обсяг валового внутрішнього продукту, прогнозований рівень інфляції, розмір дефіциту державного бюджету та джерела його покриття, платіжний і торговельний баланси. Грошово-кредитна політика реалізується відповідно до Основних засад грошово-кредитної політики [17], які щорічно розробляються Радою Національного банку України. Однією з функцій Ради НБУ є здійснення контролю та внесення уточнень до них у разі зміни основних параметрів економічного та соціального розвитку України.

Нормативно-правова база, яка визначає засади розроблення та реалізації грошово-кредитної політики, складається з Закону України «Про Національний банк України», Конституції України, Положення «Про зміст, порядок розробки Основних засад грошово-кредитної політики та здійснення контролю за їх виконанням».

Реалізація затвердженої грошово-кредитної політики в процесі антикризового структурного регулювання відбувається завдяки впровадженню інструментів регулювання монетарної та реальної політики.

Дослідження дало змогу дійти висновку, що інструментарій грошово-кредитного регулювання – це сукупність заходів впливу центрального банку на грошовий та реальний сектори економіки, який складається з прийомів та методів, впровадження яких забезпечує сталий розвиток та оптимізацію існуючого стану економіки держави.

За характером параметрів, які встановлюються в процесі впливу центрального банку на грошову сферу, інструменти грошово-кредитного регулювання поділяються на кількісні та якісні. За допомогою використання кількісних засобів проявляється вплив на стан кредитних можливостей банків, доцільно відзначити, і на грошовий оборот в цілому. Якісні інструменти представляють собою варіант прямого регулювання якісного параметру ринку, а саме – вартості банківських кредитів.

У процесі здійснення грошово-кредитної політики НБУ використовує певний інструментарій, який охоплює:

- визначення норм обов'язкових резервів;
- процентну політику;
- рефінансування комерційних банків;
- операції з цінними паперами на відкритому ринку;
- валютне регулювання;
- регулювання імпорту та експорту капіталу.

Визначення норм обов'язкових резервів полягає в тому, що НБУ встановлює комерційним банкам та іншим кредитним установам нормативи обов'язкового резервування залучених коштів. Розмір обов'язкових резервів встановлюється в процентному відношенні до загальної суми залучених банком коштів. Цей інструмент відрізняється високою швидкістю дії та рівномірністю впливу на суб'єктів грошового ринку, а також потужністю, яка досягається ефектом мультиплікації і двобічним впливом на грошову масу. Але слід зазначити, що недоліками застосування такого інструменту є неможливість точного прогнозування змін у грошовій масі, зниження конкурентоспроможності та прибутковості банків у зв'язку зі зростанням резервів. Якщо НБУ проводить рестрикційну політику, то він підвищує норму обов'язкових резервів. Такою самою мірою збільшується сума обов'язкових резервів і зменшується ресурсний потенціал кожного комерційного банку.

Процентна політика як інструмент грошово-кредитного регулювання економіки полягає в тому, що НБУ визначає рівень процентних ставок за ломбардними й обліковими кредитами, які він надає комерційним банкам у порядку рефінансування їхніх активних операцій.

Рефінансування комерційних банків тісно пов'язане з процентною політикою, але має й певні власні риси. Цей інструмент базується на функції НБУ як «кредитора в останній інстанції». Комерційні банки звертаються до нього за кредитом найчастіше у разі появи тимчасового дефіциту первинних резервів (коштів на кореспондентському рахунку в НБУ). Такі позики банки потребують, як правило, на короткий строк і одержують у порядку переобліку комерційних векселів чи під заставу цінних паперів, у тому числі й комерційних векселів. Ці кредити мають назву відповідно обліковий і ломбардний.

Операції з цінними паперами на відкритому ринку полягають у змінах обсягів купівлі та продажу НБУ казначейських зобов'язань (депозитних сертифікатів) та інших цінних паперів.

Валютне регулювання – це потужний інструмент грошово-кредитного впливу держави на економічні процеси монетарного рівня, який застосовується з метою підтримки курсу національної валюти через купівлю та продаж іноземної валюти на Міжбанківському Валютному Ринку, що в свою чергу призводить до впливу на резерви банківської системи і відповідно, через ефект мультиплікації на грошову пропозицію.

Регулювання імпорту та експорту капіталу є інструментом впливу на грошову масу в обігу, який застосовується НБУ, через:

- реєстрацію імпорту та експорту капіталу;
- встановлення максимальних та мінімальних розмірів процентних ставок за іноземними депозитами в українських банках;
- встановлення для осіб, які мають борги перед нерезидентами, обов'язкового безпроцентного вкладення певної частини від суми цих боргових зобов'язань в уповноважених банках України.

Таким чином, постає питання щодо впровадження таких антикризових заходів в формуванні грошово-кредитної політики, які б дозволили прогнозувати настання кризових явищ та здійснювати їх профілактику, а також долати негативні наслідки їх впливу на економіку держави та стимулювати соціально-економічні процеси в перебіг кризи.

При розробці антикризової структурної політики, впровадження антикризових заходів управління банківською системою доцільно враховувати наступні напрямки реалізації інструментів антикризового управління.

1. Застосування структурних інструментів, спрямованих на оптимізацію внутрішньої та зовнішньої структур фінансово-кредитних установ як основних учасників фінансового сектору, що мають

безпосередній вплив на рівень його стійкості і надійності.

2. Застосування операційних інструментів шляхом удосконалення внутрішнього моніторингу структури активів та зобов'язань банківських установ як чинника запоруки безпеки клієнтської бази та стабільності функціонування реального сектору економіки.

3. Посилення у банках систем внутрішнього контролю та управління ризиками.

4. Адаптація наявного інструментарію грошово-кредитного регулювання відповідно до реально існуючого стану економіки, враховуючи вплив на неї трансформаційних процесів.

Аналізуючи грошово-кредитну політику НБУ з початку 2009 року, правомірно зазначити, що її основними недоліками були наступні: недостатнє стримування коливань валютного курсу, нераціональність дій щодо відновлення довіри до національної грошової одиниці, недостатнє зменшення залежності внутрішнього ринку від іноземної валюти, пасивна політика валютних інтервенцій. Побудова квазіекономічної системи в Україні і відсутність прогнозів економічної кризи зумовили виникнення в державі кредитної залежності від валютних трансфів МВФ.

У 2009 році грошово-кредитна політика здійснювалася у складних умовах економічної та фінансової кризи і була спрямована на швидке подолання її наслідків. Значне зниження зовнішнього попиту на вітчизняну продукцію, згорання іноземних інвестицій, суттєве ускладнення доступу до зовнішніх фінансових ресурсів, необхідних для реформування економіки, викликало падіння виробництва, обсягів експорту, зменшення всіх видів доходів, особливо валютних, обумовило труднощі з наповненням бюджету, призвело до перевищення попиту на іноземну валюту над її пропозицією. Це на початку року спровокувало девальваційні процеси, ажіотажні настрої у населення щодо купівлі валюти та вилучення коштів з банківської системи, що відобразилося на її ослабленні та, як наслідок, спостерігалось катастрофічне зменшення кредитування економіки та скорочення золотовалютних резервів Національного банку.

Заходи грошово-кредитної політики з початку 2009 року спрямовувалися на стримування значних коливань валютного курсу та збалансування валютного ринку, забезпечення економіки платіжними засобами, стимулювання відновлення процесів кредитування, а також запровадження пруденційних заходів щодо підвищення надійності функціонування банківської системи.

З авторської точки зору, в умовах реалізації антикризової структурної політики держави серед основних інструментів грошово-кредитного регулювання, спрямованих на вирішення проблеми післякризової стабілізації на валютному ринку, необхідно відзначити: активну політику інтервенцій, запровадження механізму валютних аукціонів, заміну нормативу ризику загальної відкритої валютної позиції банків на ліміти граничних значень відкритої валютної позиції, вдосконалення порядку використання лоро-рахунків та процедури отримання іноземних кредитів. З метою забезпечення належного рівня ліквідності, збільшення кредитування економіки та підтримки банків має проводитися гнучка політика рефінансування з вдосконаленням відповідних механізмів, знижуватись облікова ставка, визначатися та реалізовуватись порядок рекапіталізації банків за участю держави.

Антикризова політика, яка впроваджувалася НБУ внаслідок реагування на настання кризових явищ, мала міжнародну підтримку, що забезпечило отримання чергових трансфів кредиту Міжнародного валютного фонду, частина яких була спрямована на фінансування дефіциту державного бюджету. Також ця підтримка дозволила частково стримувати зменшення міжнародних резервів Національного банку України.

В цілому НБУ не вдалося в 2009 році відновити обсяги кредитування економіки на рівні, достатньому для підтримки процесів відновлення економічного зростання. Дії Національного банку України були обмежені необхідністю виконання Закону України «Про державний бюджет України на 2009 рік» від 26.12.2008 № 835-VI у частині фінансування його дефіциту. Головним каналом випуску в обіг коштів залишався кредитний, через який було випущено в обіг 59 % від загального обсягу коштів. Через канал валютного ринку відбувалось переважно їх вилучення. Як наслідок, за результатами 2009 року обсяг чистої кредитної емісії, порівняно з попереднім роком, лишився майже незмінним, а монетарна база зросла на 1,4 %. У той самий час грошова маса скоротилася на 8,5 %.

З авторської точки зору основним недоліком реалізації грошово-кредитної політики держави в Україні є недостатня інтенсивність впровадження методів та засобів грошово-кредитного регулювання.

Суттєвим фактором впливу на грошово-кредитне регулювання в Україні і, як наслідок, на антикризову структурну політику, є валютний потенціал держави. Аналізуючи ситуацію протягом 2010 року, слід зазначити, що за результатами січня-листопада 2010 р. найбільш суттєвими чинниками позитивних змін на міжбанківському валютному ринку України були: збільшення надходжень іноземної валюти від нерезидентів – на 15,5 % у порівнянні з відповідним періодом 2009 року; формування нетто-надходження валюти на користь резидентів (8,4 млрд. дол.); поновлення співпраці з МВФ; відновлення зацікавленості нерезидентів у придбанні ОВДП; підвищення міжнародних рейтингів України за зобов'язаннями в іноземній валюті. Внаслідок цього, впродовж січня-листопада 2010 р. укріпився офіційний курс гривні: відносно долара США – на 0,6 %, а щодо євро та російського рубля – на 8,9 % та 4,0 % відповідно. Річна динаміка обмінного курсу гривні стала важливим фактором стабілізації не лише валютного, але й всього внутрішнього ринку країни. При цьому загальне сальдо валютних інтервенцій Національного банку України було додатнім (1,9 млрд дол. за січень-листопад), що сприяло збільшенню обсягу міжнародних резервів, що було достатнім для фінансування імпорту товарів та послуг протягом 5

місяців. Це дало змогу об'єктивно оцінити ефективність впровадження інструментів грошово-кредитного регулювання в процесі реалізації антикризової політики держави.

Таким чином слід констатувати, що направлена та збалансована грошово-кредитна політика Національного Банку України в системі антикризової структурної політики, надала змогу досягти стабільності посткризового стану соціально-економічних процесів та є підставою для забезпечення подальшого економічного зростання в державі.

Висновки. В процесі проведеного дослідження було отримано наступні висновки.

1. В умовах реалізації антикризової структурної політики в Україні по забезпеченню економічного зростання інструменти грошово-кредитного регулювання доцільно оцінювати в контексті рівня розвитку ринкових механізмів. З метою ефективної реалізації заходів грошово-кредитного регулювання доцільно зіставити регулятивні можливості кожного з інструментів зі стратегічними цілями, яких треба досягнути. При цьому необхідно враховувати, що в період трансформації економіки регуляторні можливості різних інструментів та ефективність їх застосування змінюються згідно зі станом економічного середовища та мають перманентний характер.

2. Формою реалізації основних інструментів регулювання грошової маси є операції на відкритому ринку. До важелів реалізації антикризової структурної політики відносяться заходи Національного банку України шляхом купівлі та продажу на відкритому ринку казначейських цінних паперів. Зміна банківської облікової ставки та зміна норми обов'язкових резервів є дієвими інструментами грошово-кредитного регулювання, які, з одного боку, є найбільш потужними, але, з іншої сторони, є досить грубими, оскільки торкаються основ усієї банківської системи. Навіть незначна зміна норми обов'язкових резервів може викликати значні зміни в об'ємі банківських депозитів та кредитів, тому вживається цей інструмент у виключних випадках.

Література

1. Геєць В.М. Нестабільність та економічне зростання / Геєць В.М. – Х. : Вид-во «Форт», 2000. – 344 с.
2. Геєць В.М. Політика економічного зростання на основі розширення внутрішнього споживання та її наслідки / В.М. Геєць // Фінанси України. – 2007. – № 9. – С. 14–34.
3. Єпіфанов А.О. Методологічні складові ефективного розвитку банківського сектору економіки України: монографія / Єпіфанов А.О. – Суми : ВТД «Університетська книга», 2007. – 417 с.
4. Макро- і мікроекономічні складові розвитку : монографія / [В.С. Стельмах; А.О. Єпіфанов; І.В. Сало; І.І. Д'яконова; М.А. Єпіфанова]. – Суми : ВТД «Університетська книга», 2006. – 505 с.
5. Грошово-кредитна політика в Україні / [В.С. Стельмах, А.О. Єпіфанов, Н.І. Гребеник, В.І. Міщенко]. – 2-е вид., перероб. і доп. – К. : Знання, 2003. – 421 с.
6. Монетарна політика Національного банку України: сучасний стан та перспективи змін / за ред. В.С. Стельмаха]. – К. : Центр наукових досліджень Національного банку України, УБС НБУ, 2009. – 404 с.
7. Стельмах В.С. Грошово-кредитна політика в Україні / Стельмах В.С. – К. : Знання, 2009. – 421 с.
8. Дмитренко М. Ощадно-кредитна система у контексті формування в Україні власної інвестиційно-інноваційної політики / М. Дмитренко // Вісник НБУ. – 2006. – № 1. – С. 16–18.
9. Крупка М.І. Фінансово-кредитний механізм інноваційного розвитку економіки України / Михайло Іванович Крупка. – Л. : Вид-во ЛНУ ім. Ів. Франка, 2001. – 608 с.
10. Ковалюк О.М. Фінансовий механізм організації економіки України: проблеми теорії і практики / Ковалюк О.М. – Львів : ЛНУ, 2002. – 393 с.
11. Гальчинський А. Макроекономічні та монетарні інструменти політики зростання / А. Гальчинський // Вісник НБУ. – 2004. – № 8. – С. 6–8.
12. Інноваційна стратегія українських реформ: монографія / [А. Гальчинський, В. Геєць, А. Кінах, В. Семиноженко]. – К. : Знання України, 2002. – 336 с.
13. Лапчук Я.С. Система цілей грошово-кредитної політики в умовах трансформації економіки України / Я.С. Лапчук // Вісник Українського державного лісотехнічного університету : збірник науково-технічних праць. – Львів : УДЛТУ, 2003. – Випуск 13.4. – С. 214–219.
14. Антикризове управління банківськими установами: теоретичний аспект / М.А. Бас // Економіка. Фінанси. Право. – 2010. – № 5. – С. 25–27.
15. Заруба Ю. Державне антикризове регулювання у банківському секторі / Ю. Заруба // Вісник НБУ – 2009. – № 6 (160). – С. 39–41.
16. Про Національний банк України. Зі змінами і доповненнями: закон України від 20.05.1999 № 679-XIV. // Відомості Верховної Ради України. – 1999. – № 29. – ст. 238.
17. Основні засади грошово-кредитної політики на 2010 рік : [затв. рішенням Ради Національного банку України від 10.09.2009 р. № 10].

Надійшла 06.03.2011